

๒๑

ลักษณะมหาบุรุษ (๑)

ความมีวรรณงาม ความมีเสียงเพราะ ความมีทรวดทรงดี
ความมีรูปสวย ความเป็นใหญ่ ความมีบริวาร อิฐผลทั้งหมดนั้น
บุคคลย่อมได้ด้วยบุญนิธินี้

ลักษณะมหาวิทยาลัย (๑)

๒๑๒

การสร้างบารมีเป็นงานที่ยิ่งใหญ่ของมวลมนุษยชาติและของพวกเราทุกๆ คนที่จะต้องทำจนกว่าจะบรรลุจุดหมายปลายทาง ในระหว่างทางอาจจะมีปัญหาอุปสรรคต่างๆ เกิดขึ้นบ้าง แต่สิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นเพียงเครื่องพิสูจน์กำลังใจ ซึ่งบางปัญหาเราแก้ไขได้ทันที บางปัญหาเราต้องอาศัยเวลา ปัญหาทุกๆปัญหามีไว้ให้แก้ ไม่ได้มีไว้ให้กลุ้ม ถ้าใช้ปัญญาปัญหาก็จะหมดไป ถ้าใจสงบย่อมพบทางออก เพราะใจที่สงบจะเกิดปัญญารู้แจ้ง เป็นปัญญาความรอบรู้อันบริสุทธิ์ ที่จะทำให้ตัวเราและชาวโลก หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะไปสู่อายตตนิพพาน การหมั่นฝึกฝนใจให้สงบหยุดนิ่งอยู่ภายใน จะทำให้เราเกิดปัญญาที่จะพิชิตปัญหาและแตกฉานในศาสตร์ทั้งปวง เราจะเข้าใจทุกๆ ปัญหา และรู้ไปถึงต้นแหล่งที่มา อีกทั้งรู้วิธีการที่จะแก้ไขปัญหานั้น ดังนั้นการเจริญภาวนาจึงเป็นกรณียกิจสำคัญที่เราจะขาดไม่ได้

พระลัมมะลัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน นิธิกัณฐสูตร ว่า

“เอส เทวมนุสฺसानํ	สพฺพกามทโท นิธิ
ยํ ยํ เทวาทิปตฺถณฺติ	สพฺพเมเตน ลพฺภติ
สุวณฺณตา สุสฺรตา	สุสฺสณฺจํ สุรูปตา
อาธิปจฺจํ ปรีวาโร	สพฺพเมเตน ลพฺภติ

บุญนิธินั้น อำนวยผลที่น่าปรารถนาทุกอย่างแก่เทวดา

ลักษณะมหาบุรุษ (๑)

๒๑๓

และมนุษย์ทั้งหลาย เทวดาและมนุษย์ปรารถนาซึ่งอิฏฐผลใด
อิฏฐผลทั้งหมดนั้น บุคคลย่อมได้ด้วยบุญนิธินี้ ความมีวรรณะงาม
ความมีเสียงเพราะ ความมีทรวดทรงดี ความมีรูปสวย
ความเป็นใหญ่ ความมีบริวาร อิฏฐผลทั้งหมดนั้น บุคคลย่อม
ได้ด้วยบุญนิธินี้”

บุญเป็นคุณเครื่องแห่งความสุขและความสำเร็จ ที่จะ
บันดาลทุกสิ่งให้ผู้มีบุญได้สมปรารถนา เหมือนในสมัยพุทธกาล
ชาวเมืองสาวัตถีพากันสนทนาปรารภถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า
พระวรกายของพระพุทธองค์ทรงสมบูรณ์ด้วยลักษณะมหาบุรุษ
๓๒ ประการ ถึงพร้อมด้วยอนุพยัญชนะ ๘๐ มีฉัพพรรณรังสีแผ่
ออกไปโดยรอบด้านละ ๑ วา งดงามประดุจดอกไม้สวรรค์แบ่งบาน

*พระบรมศาสดาทรงเล่าประวัติการสร้างบารมี ที่เป็น
เหตุให้พระองค์ได้ลักษณะมหาบุรุษว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้ง
ตถาคตเป็นมนุษย์ในภพชาติปางก่อน เป็นผู้ยึดมั่นในกุศลธรรม
มั่นคงไม่ถอยหลังในกายสุจริต วาสุจริตและมโนสุจริต ยึดมั่นใน
การบำเพ็ญทาน สมาทานศีล รักษาอุโบสถ ปฏิบัติดีในมารดาบิดา
สมณพราหมณ์ เป็นผู้เคารพต่อผู้ใหญ่ในตระกูล และมีความ

ลักษณะมหาบุรุษ (๑)

๒๑๔

เคารพยิ่งในธรรม ตถาคตย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก อันเนื่องเพราะกรรมที่ตถาคตได้ทำและสั่งสมพอกพูนไว้ ตถาคตย่อมครอบงำเทวดาทั้งหลายในโลก-สวรรค์โดยสถาน ๑๐ คือ อายุทิพย์ วรรณะทิพย์ ความสุขทิพย์ ยศทิพย์ ความเป็นอธิปัตติทิพย์ รูปทิพย์ เสียงทิพย์ กลิ่นทิพย์ รสทิพย์ และโภกฐัพพะทิพย์ ครั้นจุติจากโลกสวรรค์มาเกิดเป็นมนุษย์ ย่อมได้มหาบุรุษลักษณะครบถ้วนทุกประการ”

ลักษณะมหาบุรุษของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามี ๓๒ ประการ คือ มีพระบาททั้งสองประดิษฐานเรียบสนิท พื้นใต้ฝ่าพระบาทของพระองค์มีลายคล้ายจักร เพราะพระองค์เป็นผู้นำธรรมจักรให้หมุนไป ยังสรรพสัตว์ให้ได้บรรลุธรรมผลนิพพานนับไม่ถ้วน พระพุทธองค์มีสันพระบาทยาวสมส่วนกลมงาม มีพระองค์ลี คือ นิ้วมือเรียวยาวเหมือนลำเทียน แต่ละนิ้วยาวเท่าๆ กันสมบุรณ์ด้วยพละกำลัง มีฝ่าพระหัตถ์และฝ่าพระบาทอ่อนนุ่ม ทั้งฝ่าพระหัตถ์และฝ่าพระบาทมีลายเหมือนดาวยาวสวยงามมาก

มีข้อพระบาทที่กลมกลิ้ง ไม่มีปุ่มปมนูนขึ้นมาเหมือนของมนุษย์ทั่วไป มีพระขงฆ์เรียวยาวเหมือนช้างเนื้อทราย เมื่อประทับยืนก็มีพระวรกายตั้งตรง หลังไม่ค่อม มีความสง่างามเหมือนพญาราชสีห์ พระองค์มีพระคชฺเหวเร้นอยู่ในฝัก มีพระฉวี

ลักษณะมหาบุรุษ (๑)

๒๑๕

ดุจทองคำเปล่งปลั่งผ่องใสอยู่เป็นนิตย์ ทรงมีพระตจะ คือ หนึ่ง ประดุจหุ้มด้วยแผ่นทองคำ มองดูแล้วเป็นที่ดึงดูดตาดึงดูดใจของผู้ที่ได้พบเห็น ทรงมีพระฉวีละเอียด ผุ่นไม่เกาะ เพราะพระฉวีละเอียด ละอองธุลีจึงมีอาจติดอยู่ที่ผิวพระวรกายได้

มีพระโลมา คือ ขุมขนแต่ละเส้นเสมอกันไปทุกขุมขน ไม่มีเล็กไม่มีใหญ่ สวยงามเหมือนกันหมด อีกทั้งพระโลมามีปลายซ้อนขึ้นข้างบน มีสีเขียวเหมือนสีดอกอัญชัน ขดเป็น กุณฑลทักขิณาวฏ คือ เส้นขนหมุนวนขวาเหมือนเวียนประทักษิณ มีพระวรกายตรงเหมือนกายพรหม มีพระมังสะเต็ม คือ พระมังสาจะเต็มในที่ ๗ สถาน คือ หลังพระหัตถ์ทั้งสอง หลังพระบาททั้งสอง พระอังสาหรือที่ป่าทั้งสอง และที่ลำพระคอมีระหว่งพระอังสาเต็ม จะไม่มีเว้าแหว่งและมีพระคอตีเมกลมกลึงสวยงาม นั่นคือสัญลักษณ์ของผู้เข้าถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต รูปร่างภายนอกก็งดงาม ภายในก็มีธรรมกาย ซึ่งเป็นกายอันอมตะ สวยงามที่สุดสว่างไสวอยู่ภายใน

นอกจากนี้ ลักษณะของมหาบุรุษยังมีพระกายท่อนบน เหมือนกายท่อนหน้าของพญาสีหะ คือ ออกผายไหล่ผึ่ง มีความองอาจสง่างาม มั่นคงประดุจขุนเขา เมื่อกางแขนเหยียดออก ทั้ง ๒ ข้าง ก็จะมีคามยาวเท่ากับความสูงของพระพุทธรองค์

ลักษณะมหาบุรุษ (๑)

๒๑๖

ซึ่งมนุษย์ทั่วไปที่มีความสูงเท่ากับความยาวของวาตนเองเท่ากัน
นั้นยากมาก ส่วนใหญ่ถ้าไม่ขาดก็เกิน

พระหนุ คือ คางของพระพุทธองค์ จะเป็นประดู่คาง
ของราชสีห์ ทำให้มีพระทนต์ คือ ฟันถึง ๔๐ องค์ พระทนต์เรียบ
เสมอกัน เรียงเป็นระเบียบสวยงาม ไม่ห่างไม่โยกไม่เก มีพระทาลู
คือ เขี้ยวงามเหมือนมุก มีพระชิวหาใหญ่ คือ ลิ้นที่สมบูรณ์ มี
ปลายเส้นประสาทสำหรับรับรสอาหารได้ดี มีพระสุรเสียงดุจ
เสียงท้าวมหาพรหม ทุกครั้งที่พระองค์ตรัสเทศนา จะมีพระสุรเสียง
นำฟังไพเราะเหมือนเสียงนกการเวก ลิงสาราสัตว์ทั้งมนุษย์และ
เทวดาต้องหยุดฟังทันที ทรงมีพระเนตรดำสนิท มีดวงพระเนตร
เหมือนตาลูกโคซึ่งบริสุทธิ์ เป็นสายพระเนตรที่บ่งบอกถึงความ
ไม่มีมายา อ่อนโยนและประกอบด้วยเมตตาธรรม พระอุณาโลม
จะเกิดตรงระหว่างพระขนง คือ ที่กลางหน้าผากระหว่างคิ้วจะมี
ขนสีขาวอ่อนๆ นุ่มเหมือนปุยพู่ วนเป็นทักษิณาวรรต และ
พระองค์ทรงมีกรอบพระพักตร์งามสมดุลงามได้ส่วน บนพระเศียรก็
มีจอมกระหม่อมสง่างามมาก

ทั้งหมดนี้ คือ ลักษณะมหาบุรุษ ๓๒ ประการของผู้ที่มี
รูปกายที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังมีอนุพยัญชนะอีก ๔๐
อย่าง ซึ่งบังเกิดขึ้นด้วยอานุภาพแห่งบุญล้วนๆ ปกติพระวรกาย

ลักษณะมหาบุรุษ (๑)

๒๑๓

ของพระองค์จะมีพระรัศมีแผ่ออกไปข้างละวา ฉัพพรรณรังสี คือ รัศมี ๖ ประการ ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง สีแดง สีขาว สีหงสบาทและสีเลื่อมพรายประภัสสร เปล่งประกายสว่างไสว ใครเห็นแล้วจะบังเกิดความศรัทธาเลื่อมใส เพราะพระองค์ได้สร้างบารมีมามาก อย่างน้อย ๔ อสงไขย แสนมหากัป

เพราะฉะนั้น เมื่อเสด็จอุบัติในชาตินี้ บุญบารมีที่เต็มเปี่ยม ทำให้พระองค์ได้รูปสมบัติที่สมบูรณ์ เป็นลักษณะมหาบุรุษที่ไม่มีใครจะยิ่งกว่าหรือเสมอเหมือนก็ไม่มี พระสาวกบางท่านได้ลักษณะมหาบุรุษใกล้เคียงพระองค์ แต่ได้ไม่ครบทุกอย่าง ทั้งยังทรงถึงพร้อมด้วยทรัพย์สมบัติ พระองค์ทรงมีขุมทรัพย์ถึง ๔ ขุมใหญ่ๆ บังเกิดขึ้นมา ขุมทรัพย์ชื่อสังขะ กว้างถึง ๑ โยชน์ ขุมทรัพย์ชื่อเอละ กว้างครึ่งโยชน์ ขุมทรัพย์ชื่ออุปละ กว้าง ๓ คาวุต และขุมทรัพย์ชื่อปุนทริกะ กว้าง ๑ โยชน์ แม้จะดักสมบัติเหล่านั้นออกไปใช้มากมายเพียงใด สมบัติก็ยังคงเต็มอยู่เท่าเดิม เป็นสมบัติดักไม่พร่อง นอกจากนี้ เมื่อจะกล่าวถึงคุณสมบัติของพระองค์ คือ ทรงมีพระสติปัญญาเป็นเลิศ แท่งตลอดในความรู้ทั้งหลายทั้งปวง พระปัญญาคูณของพระองค์เป็นเลิศ ถึงขนาดตรัสรู้ได้ด้วยพระองค์เอง ถ้าเป็นเหล่าสาวก ยังต้องฟังธรรมจากพระองค์จึงจะสามารถตรัสรู้ธรรมตามได้

ลักษณะมหาบุรุษ (๑)

๒๑๘

เหนือสิ่งอื่นใดพระพุทธองค์ทรงมีกายธรรมที่สมบูรณ์ที่สุด คือ ความเป็นอมตะของกายมหาบุรุษมากที่สุด มากกว่าร่างกายภายนอกของพระพุทธองค์ เพราะกายธรรมเป็นกายที่คงที่เที่ยงแท้ เป็นอมตะ ไม่มีความเจ็บป่วยไข้มาเบียดเบียน เป็นสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือปน กายนี้เป็นกายที่พระพุทธองค์ทรงปรารถนาให้มนุษยชาติได้เข้าถึง เพราะแม้ร่างกายภายนอกจะงดงามเพียงใด ก็ยังตกอยู่ในไตรลักษณ์ คือ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไม่สามารถบังคับบัญชาได้ แต่หากเราปฏิบัติธรรมให้เข้าไปถึงกายธรรมภายในได้ จึงจะถือว่าเป็นผู้ถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิตอย่างแท้จริง

ดังนั้น ให้ทุกๆ ท่านหมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเป็นประจำสม่ำเสมอ ลักวันหนึ่ง เราจะสมปรารถนา ได้เข้าถึงพระธรรมกายภายใน ซึ่งเป็นกายของมหาบุรุษที่สมบูรณ์ที่สุด เป็นตัวตนที่แท้จริงของเรา ซึ่งจะเป็นที่พึงให้กับตัวเราไปทุกภพทุกชาติ จนกว่าจะถึงที่สุดแห่งธรรม

